

Néhány adat a Hintómezőhöz.

A nyáron a kolozsmegyei Kidén előkerült *Hintómező* helynév ügyével kapcsolatban Mészöly Gedeon megkérdezett engem is, hogy nem akadtam-e helynévgyűjtés közben Erdélyben másutt is ilyenféle helynévre. Úgy emlékszem, akkor azt válaszoltam, ismerős a név, de azt hiszem, hogy csak legutóbbi kidei gyűjtésem közben találkoztam vele. Azóta ugyancsak a nyáron végzett kalotaszegi helynévgyűjtő-munkánk anyagának céduláit elrendezve, Kalotaszegen is néhány ilyenféle helynévi adatra akadtam. Most, hogy látom, Mészöly érdekes magyarázata a *Nép és Nyelv* I: 225. l.-ján meg is jelent, sietek közölni az utóbb előkerült adatokat.

Kéziratban lévő kalotaszegi történeti helynévgyűjteményemben¹⁾ Kőz éplak helynevei között a következő adatokra akadtam: 1714: *Hintó Aj előtt* (rét). 1755: *A Hintó alya előtt* (kaszáló). 1761—2: *Hintó allya előtt* (szántó). Az *Hintó allya előtt* (kaszáló). 1766: *A Hintóajába*. 1768: *A Hintóajába* (kukoricaföld), a *Hintóája előtt* (kaszáló). 1792: *A Hintó Allyában* (u. a.), *A Hintó vája* (erdő). — Ugyanezt a helynevet volt tanítványom, *Józsa Gerő*, jelenleg zilahi Wesselényi kollégiumi tanár e vegyeslakosságú faluban 1941. nyarán magyarul *Hintóája*, ruménül *Hintoioie* alakban jegyezte le. Nyilvánvaló, hogy a magyar helynév a Mészölytől értelmezett *hintó* 'láp, mocsár' köznevünknek és a köznévi szerepében már kihalt *áj* 'völgy' főnevünknek összetételéből keletkezett. A történeti adatok között látható *Hintóaj* ~ *Hintóaja* ~ *Hintóalja*-féle alakok csak az *áj* köznévi szerepének elhalványulása, illetőleg elveszte után keletkezett tudálékos-etimológias alakok az eredetibb *Hintóáj* ~ *Hintóája* helynévből.²⁾ A román helynév-alak természetesen a magyar helynévnek egyszerű átvétele révén keletkezett.

¹⁾ E cikkecske megírása óta a gyűjtés anyaga meg is jelent. L. tőlem *Kalotaszeg helynevei*. Kolozsvár, 1942. XVIII. 501. l. A felsorolt adatokra nézve l. e munka mutatóját. Megjegyzem, hogy nyomda-technikai okokból rumén hangjelzést nem alkalmazhattam és nem jelezhettem a kettőshangok kapcsolóhang-elemét.

²⁾ Az összetétel elhomályosultával az első tag eredeti ó-ja megrövidülve, emelkedő kettőshangzót alkotott az utótag szökezdő á-jával. Minthogy azonban ilyen kettőshangzó a kalotaszegi népnyelvben nincs és semmi sem mutatja, hogy valaha is lett volna, a kettőshangzó közötti *v* sariadékhang keletkezett. Így magyarázható az 1792-i *Hintó vája* alak.

Az efajta helynév történeti adataim tanúsága szerint előfordul még a szintén kalotaszegi Váralmásán is így: 1826: *a' H i n t o a j b a n* (szántó). 1892: *H i n t ó a l j a*. — Józsa Gerő 1941. nyarán lejegyezte *Hintoája* ~ rum. *Hinteoaie* (szántó, erdő) alakban. — A magyar helynévben itt már az összetétel elhomályosulásával *oa* kettőshangzó keletkezett; ezt elősegítette a gyakran hallott és a kétnyelvű középlaki magyaroktól is gyakran használt rumén helynévalakban is meglévő *eo*a hármashangzó hatása.

Kétségtelenül e helynevek csoportjába tartozik a nyáron egyik hallgatómtól, *Gergely Bélától* a Kolozsvár melletti *Kisbács*on (régbben és a köznyelvben ma is csak *Bács*) lejegyzett *Hintós*: *Hintos* ~ rum. *Hint'eus* (kaszáló) helynév. Nem kétlem, hogy csak helynévgyűjtésünk hiányossága miatt nem tudunk a magyar nyelvterület különböző pontjairól több adattal előhozakodni.

Szabó T. Attila